

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 307 | Tarih 4-10 Mayıs

Keyfi Gözaltı ve Tutuklamalar

Hafta boyunca savcılar en az 70 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş](#) belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

7 Mayıs: Türk makamları, Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla birçok ilde 32 kişiyi [gözültüne](#) aldı. Gözültüne alınanlar arasında, AİHM'in Yalçınkaya kararında ByLock kullanımının tek başına terör mahkûmiyeti için yeterli olmadığına hükmetmesine rağmen ByLock gerekçesiyle daha önce mahkûm edilen dokuz kişi de bulunuyordu.

Zorla Kaybedilmeler

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç](#)'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi [zorla kaybedilme](#) vakasının son örneklerinden biri oldu.

6 Mayıs: Yargıtay, 1990'larda üçü çocuk sekiz kişinin zorla kaybedilmesine ilişkin uzun süredir devam eden Dargeçit JİTEM davasında [zaman aşımı](#) süresinin dolduğu gerekçesiyle davayı düşürdü.

Toplantı ve Örgütlenme Özgürlüğü

8 Mayıs: Türk polisi, Ankara'daki Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (ODTÜ) bir konser sırasında çıkan arbede sonrası altı öğrenciyi [gözültüne](#) aldı. Öğrenciler olayın üniversitenin uzun yıllardır süren bahar şenlikleri geleneğini hedef almak için kullanıldığını söyledi.

İfade ve Basın Özgürlüğü

4 Mayıs: İnternet Gazetecileri Federasyonu Aydın İl Temsilcisi gazeteci Süleyman Topbaş, eşiyile birlikte bulunduğu sırada, ülkücü hareketle bağlantılı olduğu iddia edilen bir grubun [saldırısına](#) uğradı. Olayla ilgili polis soruşturma başlatıldı.

7 Mayıs: Türk savcılar, Ezilenlerin Sosyalist Partisi (ESP) tutuklu eş genel başkan yardımcısı Sezin Uçar hakkında, Adalet Bakanı Akın Gürlek'i eleştiren bir gazete yazısı nedeniyle "hakaret" suçlamasıyla [soruşturma](#) başlattı.

Yargı Bağımsızlığı ve Hukuk Devleti

5 Mayıs: AİHM Büyük Dairesi, Şaban Yasak'ın, suç kastı ispatlanmadan geçmişteki yasal faaliyetleri nedeniyle Gülen hareketi bağlantısı iddiasıyla terör suçundan mahkûm edilmesiyle haklarının [ihlal](#) edildiğine hükmetti. Mahkeme ayrıca, aşırı kalabalık cezaevi koşullarında yıllarca tutulmasının insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele oluşturduğunu belirtti. Karar, Yalçınkaya kararının ardından, Gülen bağlantısı iddialarına dayalı darbe sonrası mahkûmiyetlerin ceza hukukunun temel ilkeleri ve bireyselleştirilmiş cezai sorumluluk ilkesiyle bağdaşmadığını bir kez daha ortaya koydu.

Kadın Hakları

6 Mayıs: Türkiye’de Nisan ayında en az 26 kadın erkekler tarafından öldürüldü, 23 kadın ise şüpheli şekilde [hayatını kaybetti](#). Kadın hakları savunucuları, Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’nden çekilmesinin ardından kadınlara yönelik koruma mekanizmalarının geriletilmesini eleştirmeye devam ediyor.

5 Mayıs: Gülistan Doku’nun kaybolması soruşturmasındaki bir şüpheli ile AKP’li bir yetkili arasındaki bağlantıyı haberleştiren gazetecinin babası, kişisel bilgilerinin iktidar yanlısı bir medya mensubu tarafından sosyal medyada paylaşılmasının ardından kamu görevinden [uzaklaştırıldı](#).

7 Mayıs: İnsan Hakları Derneği (İHD), AİHM Büyük Dairesi’nin Yasak kararının ardından, Türk Ceza Kanunu’nun yaygın şekilde kullanılan 314. maddesinin yeniden düzenlenmesi ve AİHM içtihadıyla çelişen mahkûmiyetler için etkili yeniden yargılama mekanizmalarının oluşturulması [çağrısında](#) bulundu.

8 Mayıs: Eski başbakan Ahmet Davutoğlu, eski kültür bakanı Ertuğrul Günay ve siyasetçi Mustafa Yeneroğlu, AİHM’in Yasak/Türkiye kararının ardından, geçmişte yasal olan faaliyetler nedeniyle verilen mahkûmiyetlerin temel hukuk ilkelerini ihlal ettiğini belirterek darbe sonrası süreçte mahkûm edilen binlerce kişi için [yeniden yargılama](#) ve hukuki çözüm çağrısı yaptı.

Cezaevi Koşulları

8 Mayıs: Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne son bir yılda yapılan 4.256 insan hakları başvurusunun dörtte üçü mahpuslardan geldi. Başvuruların büyük bölümü sağlık hizmetlerine erişim, kötü muamele, hücre cezası ve cezaevi aşırı kalabalıklığıyla ilgiliydi. Türkiye’de [cezaevi](#) nüfusu 412 bini aşarken hasta mahpusların durumuna ilişkin endişeler de artıyor.

Mülteciler ve Göçmenler

8 Mayıs: Türk sahil güvenlik ekipleri, İzmir Foça açıklarında yarı batık bir bottan 43 [göçmeni](#) kurtardı; 9 yaşındaki bir çocuğun cansız bedenine ulaşıldı. Olayla bağlantılı olduğu iddia edilen bir insan kaçakçısı tutuklandı.

İşkence ve Kötü Muamele

5 Mayıs: Tutuklu sendika lideri Mehmet Türkmen’in, ağır cezaevi koşulları ve hasta mahpusların sağlık hizmetlerine erişememesi hakkında konuşmasının ardından Gaziantep Cezaevi’nde [kötü muamele](#)ye maruz bırakıldığı ve hücreye konulduğu iddia edildi.